

Jan Kosik – naukowiec, organizator, żołnierz

W osobie zmarłego w 2008 r. Profesora Jana Kosika pogmatwane losy Polaków w XX wieku znalazły doskonałą ilustrację. Urodzony w 1919 r., przeżył dzieciństwo i okres młodości w niepodległej Polsce. W 1938 r. zdał egzamin maturalny w Państwowym Gimnazjum Męskim w Ostrowie Wielkopolskim, a następnie, zafascynowany morzem, rozpoczął służbę w Marynarce Wojennej RP i naukę w Szkole Podchorążych Marynarki Wojennej. W lipcu 1939 r. wypłynął w rejs szkoleniowy na ORP „Wilia”. W sierpniu 1939 r. okręt z powodu awarii musiał zatrzymać się w Casablance i tam jego załogę zastał wybuch II wojny światowej. Cały okres wojny Jan Kosik spędził na pokładach brytyjskich i polskich okrętów wojennych na Atlantyku i Morzu Śródziemnym. Wchodził m.in. w skład załogi ORP „Błyskawica” i HMS „Sussex”, brał też udział w pościgu floty brytyjskiej za niemieckim pancernikiem „Bismarck”. Odznaczony Krzyżem Walecznych, Odznaką za Ranę, Medalem Morskim oraz odznaczeniami brytyjskimi, zakończył wojnę w stopniu kapitana. Mimo ofert pracy w marynarce handlowej zdecydował się w 1947 r. powrócić do Kraju.

Bezpośrednio po powrocie podjął na Wydziale Prawa Uniwersytetu Wrocławskiego studia prawnicze, które ukończył w 1951 r. W 1957 r. uzyskał stopień kandydata nauk prawnych, odpowiadający dzisiejszemu doktoratowi. Korzystając z przejściowego złagodzenia reżimu komunistycznego, odbył w latach 1957–1958 studia w Harvard Law School w Cambridge (Massachusetts), gdzie osiągnął tytuł Master of Laws. Po powrocie do Wrocławia uzyskał stopień naukowy docenta prawa cywilnego w 1961 r., profesora nadzwyczajnego w 1971 r. oraz profesora zwyczajnego w 1978 r. W przełomowym dla Polski roku 1989 Profesor Jan Kosik osiągnął wiek emerytalny. Za namową uczniów i współpracowników przez trzy lata pracował jeszcze w niepełnym wymiarze, potem jednak definitywnie odszedł z Uniwersytetu. Nie zaprzestał mimo to pracy pisarskiej, zajmując się nie tylko dogmatyką prawa cywilnego, ale także wypowiadając w kwestiach historycznych i społecznych¹.

¹ Zob. *Problematyka moralna zastosowań naukowej wiedzy prawniczej*, A UW No 1021, PPIA 1989, nr XXV; *Nieznaną siłą prawa a stan prawa*, A UW No 1025, Prawo CLXVIII, Wrocław 1990;

Profesor Jan Kosik przeszedł do historii Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Wrocławskiego jako jego dziekan (w latach 1964–1972), a także długoletni kierownik Zakładu Prawa Cywilnego i Prawa Międzynarodowego Prywatnego. Obie te funkcje pełnił w trudnych czasach, a mimo to pełnił je z powodzeniem; zarówno wówczas, gdy trzeba było przeprowadzić Wydział, jego kadre i studentów przez burzę roku 1968², jak i w codziennych staraniach o właściwy kierunek rozwoju i materialne podstawy działania prowadzonej przez Niego jednostki. Jego uczciwość, praworządność i bezwzględny obiektywizm do dziś pamiętają wszyscy, którzy się z Nim zetknęli. Nawet cechujący Profesora, niespotykany raczej w środowisku naukowym, daleko posunięty formalizm – przedmiot niezliczonych anegdot do dziś krążących po uniwersyteckich korytarzach, spełniał ważną rolę, pozwalał Mu bowiem kierować Wydziałem w sposób niezależny, bez poddawania się wpływowi rozmaitych czynników pozauniwersyteckich, a przede wszystkim tych ludzi, którzy w swojej funkcji państwowej czy pozycji partyjnej upatrywali kompetencji do decydowania o sprawach akademickich, bali się jednak pozostawienia jakiegokolwiek trwałego dowodu swoich ingerencji.

Aktywności na Uniwersytecie towarzyszyła działalność naukowa i organizacyjna na innych forach – w Komitecie Nauk Prawnych PAN, w komisji przy Radzie Głównej Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki, we Wrocławskim Towarzystwie Naukowym i w Oddziale Wrocławskim Towarzystwa Naukowego Organizacji i Kierownictwa. Nie prowadząc działalności partyjnej, nie należąc nawet do żadnej organizacji politycznej, Profesor Jan Kosik nie stronił od uczestnictwa w sprawach publicznych, zawsze jednak w roli niezależnego eksperta, a nie czynnika władzy. Także dla Biblioteki Uniwersyteckiej był życzliwym i zaangażowanym opiekunem, któremu instytucja ta zawdzięcza bardzo wiele³.

Przed wszystkim jednak był Jan Kosik prawnikiem, a ściślej: prawnikiem cywilistą. Krytycyzm, z jakim oceniał nie tylko dzieła swoich uczniów, ale przede wszystkim własne, a także cechująca Go skromność kazały mu wypowiadać się o własnych dziełach surowo. U schyłku kariery akademickiej pisał bowiem: „mój dorobek publikowany jest skromny. Z tego, co powstało [...] przynajmniej jedną czwartą należałoby ulepszyć lub odrzucić i napisać od nowa”⁴. Dziś, z nieco więk-

O spółkach ks. Augustyna Szamarzewskiego pod zaborem pruskim w latach 1872–1891, Wrocław 1992; *O działalności spółek polskich pod rządem ustawy niemieckiej z 1889 r.*, [w:] *Prace prawnicze wydane dla uczczenia pracy naukowej Karola Gandora*, red. M. Pazdan, M. Sośniak, M. Staszków, Katowice 1992; *Trzeba przywrócić do życia Zakład Narodowy imienia Ossolińskich*, [w:] *Prace cywilistyczne*, red. E. Gniewek, AUW No 1690, Prawo CCXXXVIII, Wrocław 1994.

² Pełne napięcia dni i noce strajków Dziekan Kosik spędził, nie opuszczając budynku Wydziału, gdyż – jak wyjaśnił swoim współpracownikom – „gdy okręt idzie we mgle, kapitan nie schodzi z mostka”.

³ Sprawy te opisuje w tym tomie B. Górna, *Jan Kosik – opiekun Biblioteki Wydziału Prawa*.

⁴ J. Kosik, *Podziękowania i ważne sprawy*, [w:] *Prace Prawnicze*, J. Frąckowiak, E. Gniewek, A. Śmija (red.), AUW No 1152, Prawo CLXXXVI, Wrocław 1990, s. 369.

szego dystansu, widać jednak, że taka ocena była zbyt surowa. Niewątpliwie niektórzy autorzy współcześni Profesorowi Kosikowi mogli pochłubić się większymi rozmiarami swojego dorobku. Bardzo niewiele jednak dorównywało mu rozległością zainteresowań i kompetencji, a nikt chyba nie wykazał się tak bezbłędnym wyczuwaniem wagi podejmowanych zagadnień, tak zadziwiająco umiejętnością przewidywania, z jakimi problemami zmagać się będzie w przyszłości prawo prywatne, i tak silnym skupieniem na najbardziej zaangażowanej moralnie problematyce prawa cywilnego – problematyce ochrony jednostki⁵. Te trzy cechy – wszechstronność, umiejętność odgadnięcia kierunku dalszego rozwoju prawa oraz humanizm – stanowią najbardziej istotne znamiona twórczości naukowej Profesora.

Wśród zagadnień, które były przedmiotem Jego zainteresowania, znajdowały się nie tylko klasyczne problemy cywilistyki, takie jak podmiotowość prawna⁶, prawo własności⁷, odpowiedzialność deliktowa⁸, ochrona dóbr osobis-

⁵ Zob. J. Kosik, *Problematyka moralna zastosowań naukowej wiedzy prawniczej*, A UW No 1021, PPIA 1989, nr XXV.

⁶ *O sytuacji prawnej podmiotów zarządzania mieniem ogólnonarodowym*, ZNUW, Seria A, nr 3, Prawo I, Wrocław 1956; *Uwagi do zagadnienia tak zwanej specjalnej zdolności prawnej*, ZNUW, Seria A, nr 10, Prawo III, Wrocław 1958; *Zdolność państwowych osób prawnych w zakresie prawa cywilnego*, Warszawa 1963; *Zdolność prawna osoby prawnej w projekcie kodeksu cywilnego PRL*, RPEiS 1961, nr IV; *O podstawowych pojęciach związanych ze zdolnością państwowych osób prawnych w prawie cywilnym*, A UW No 19, Prawo XII, Wrocław 1964; *Znaczenie organu nadzorczego osoby prawnej*, [w:] *Problemy kodyfikacji prawa cywilnego (studia i rozprawy). Księga pamiątkowa ku czci Profesora Zbigniewa Radwańskiego*, red. S. Sołtyński, Poznań 1990; *O zarządzie i kontroli wewnętrznej stowarzyszenia według ustawy z 1989 r.*, [w:] *Z zagadnień prawa cywilnego*, Białystok 1991; *Przedmiot ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych z 1995 r.*, [w:] *Studia z prawa prywatnego. Księga pamiątkowa ku czci Profesor Biruty Lewaszkiewicz-Petrykowskiej*, Łódź 1997; *O działaniu osoby prawnej*, [w:] *Administracja publiczna w państwie prawa. Księga jubileuszowa dla Profesora Jana Jendrośki*, A UW No 2154, Prawo CCLXVI, Wrocław 1999; *Związek gmin – osoba nieznana*, [w:] *Gospodarka – administracja – samorząd*, red. H. Olszewski, B. Popławska, Poznań 1997.

⁷ *Własność osobista domu jednorodzinnego rolnika indywidualnego według kodeksu cywilnego*, [w:] *Rozprawy z prawa cywilnego. Księga pamiątkowa ku czci Witolda Czachórskiego*, Warszawa 1985; *Zakres kosztów zarządu nieruchomością wspólną według ustawy o własności lokali*, [w:] *Księga pamiątkowa ku czci Profesora Leopolda Steckiego*, Toruń 1997.

⁸ *Czy dwie odpowiedzialności*, PiP 1960, nr XX; *Zasady odpowiedzialności państwa za szkody wyrządzone przez funkcjonariuszów*, Warszawa 1961; *Powierzona czynność czy powierzony zakres działania? (Uwagi na marginesie art. 145 k.z. i art. 1 ustawy z dnia 15 listopada 1956 r.)*, NP 1961, nr 1; *O odpowiedzialności za podwładnego w common law*, [w:] *Księga pamiątkowa dla uczczenia pracy naukowej Kazimierza Przybyłowskiego*, Kraków 1965; *Przedmiotowy zakres odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkody na podstawie art. 418 k.c.*, SC 1968, t. XI; *Odpowiedzialność za funkcjonariuszy państwowych w polskim kodeksie cywilnym z perspektywy trzydziestolecia*, PiP 1974, nr VII; *Z problematyki odpowiedzialności państwa w prawie amerykańskim*, [w:] *Studia z prawa zobowiązań*, red. Z. Radwański, Warszawa–Poznań 1979; *Odpowiedzialność pracowników administracji państwowej*, współautor J. Kremis, [w:] *Pozycja prawna urzędników państwowych*, Warszawa 1984; *Roszczenia osób poszkodowanych czynem niedozwolonym w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego z lat 1976–1985 (związek przyczynowy – przyczynienie się do szkody – poszkodowany)*, A UW No 1224, PPIA 1991, nr XXVIII.

tych⁹ czy kwestie dziedziczenia¹⁰, ale także problematyka prawa własności intelektualnej¹¹, prawa prywatnego międzynarodowego¹², prawa morskiego¹³, prawa rodzinnego¹⁴, prawa medycznego¹⁵ i spółdzielczego. Najważniejsze dzieła Profesora dotyczą tak odległych od siebie (choć niekiedy tylko pozornie) zagadnień, jak odpowiedzialność odszkodowawcza (*Zasady odpowiedzialności państwa za szkody wyrządzone przez funkcjonariuszów*, Warszawa 1961), państwowe osoby prawne (*Zdolność państwowych osób prawnych w zakresie prawa cywilnego*, Warszawa 1963), reguły kolizyjne (*Zagadnienia prawa rzeczowego w prawie prywatnym międzynarodowym z 1965 r.*, Warszawa–Wrocław 1976), dobra osobiste (*Technika komputerowa w ewidencji ludności a ochrona cywilnoprawna człowie-*

⁹ *Zespół praw i jedno prawo podmiotowe jako metody ochrony dóbr osobistych w kodeksie cywilnym*, A UW No 384, PPIA 1977, t. IX; *Naruszenie dobra osobistego wskutek działania jednostki organizacyjnej*, [w:] *Prace z prawa cywilnego, wydane dla uczczenia pracy naukowej Prof. Józefa Stanisława Piątowskiego*, Wrocław 1985. Zob. też prace wymienione w przypisie 16.

¹⁰ *Przesłanki sporządzenia testamentu ustnego w kodeksie cywilnym*, SC 1969, t. XIII–XIV; *Testamenty holograficzne i inne a niegodność spadkobiercy w kodeksie cywilnym*, *Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego* nr 148, Katowice 1976; *Dwie kwestie z zakresu odpowiedzialności spadkobiercy za zachówek w kodeksie cywilnym*, A UW No 609, Prawo CV, Wrocław 1983; *Złożenie oświadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku według art. 1017 k.c.*, [w:] *Studia z prawa cywilnego*, Warszawa–Łódź 1983; *System prawa cywilnego*, t. IV. *Prawo spadkowe*, red. J.S. Piątowski, Wrocław 1986.

¹¹ *O własności intelektualnej*, A UW No 144, PPIA 1972, t. I; *Charakter zastrzeżenia prawa autorskiego na fotografii*, [w:] ZNUJ, *Prace z wynalazczości i ochrony własności intelektualnej*, 1973, Nr 1; *Odpowiedzialność za niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy o pracę badawczą*, A UW No 412, Prawo LXXIV, Wrocław 1979; *Potrzeba zabezpieczenia pracy pisarskiej a charakter prawa autora*, ZNUJ, *Prace z wynalazczości i ochrony własności intelektualnej*, 1985, Nr 41; *Uwagi o rodzajach odpowiedzialności za wady rzeczy i wady prac badawczych w prawie polskim*, A UW No 814, PPIA 1990, nr 21.

¹² *Prawa rzeczowe ograniczone w kodeksie cywilnym i w art. 24 prawa prywatnego międzynarodowego*, SP 1970, nr 26–27; *Zmiana statutu rzeczowego. Przyczynek do wykładni art. 24§2 prawa prywatnego międzynarodowego z 1965 r.*, A UW No 125, Prawo XXXII, Wrocław 1970; *Sprawa ochrony własności społecznej na podstawie norm kolizyjnych z zakresu prawa rzeczowego*, A UW No 167, PPIA 1972, t. II; *Zagadnienia prawa rzeczowego w prawie prywatnym międzynarodowym z 1965 r.*, Warszawa–Wrocław 1976; *Zdolność polskiej osoby prawnej w projekcie ustawy o stosunkach cywilnoprawnych w handlu międzynarodowym*, Acta UNC, Prawo 1990, nr 28.

¹³ *Deviation in English, American and French Maritime Law*, ZNUW, Seria A, nr 27, Prawo VII, Wrocław 1960.

¹⁴ *Równouprawnienie kobiety a art. 16 kodeksu rodzinnego*, NP 1960, nr 7–8; *Problem przywrócenia władzy rodzicielskiej w świetle kodeksu rodzinnego i opiekuńczego*, NP 1973, nr 10; *Pozbawienie władzy rodzicielskiej i ustanowienie opieki w praktyce sądowej (na przykładzie jednego powiatu w latach 1965–1972)*, RPEiS 1974, nr 3; *Małoletni pod opieką sądu według ustawy amerykańskiej*, SIS 1979, t. 5.

¹⁵ *Śmierć człowieka i transplantacja ze zwłok ze stanowiska prawa cywilnego*, [w:] *Śmierć człowieka w świetle medycyny i prawa*, Wrocław 1975; *Z zagadnień ochrony prawnej zdrowia psychicznego*, *Prace Naukowe Akademii Medycznej we Wrocławiu* 1978, nr 1.

ka, Wrocław 1978) i prawo spadkowe (*System prawa cywilnego*, t. IV. *Prawo spadkowe*, red. J.S. Piąkowski, Wrocław 1986).

Mimo tego szerokiego spektrum zainteresowań dostrzec można w Jego twórczości wyraźne ukierunkowanie zainteresowań badawczych. Pierwszym opracowaniem monograficznym Jego autorstwa (choć opublikowanym z opóźnieniem) była rozprawa doktorska, poświęcona zdolności prawnej państwowych osób prawnych. Praca nad tą właśnie rozprawą zwróciła uwagę Autora na szczególne zagrożenia, jakie działalność państwowych jednostek organizacyjnych stwarza dla człowieka. Konsekwencją było opracowanie klasycznej i dziś monografi poświęconej odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa za działania jego funkcjonariuszy. Dalszym etapem na tej drodze rozwoju było podjęcie przez Jana Kosika problematyki ochrony praw osobistych człowieka, i to nie tylko kodeksowej ochrony dóbr osobistych, ale także ochrony zdrowia psychicznego, praw własności intelektualnej, a nawet cywilnoprawnych następstw śmierci człowieka. Za każdym razem Profesor wyprzedzał swoje czasy, podejmował zagadnienia, których praktyczną doniosłość można było docenić dopiero z perspektywy. Dwa przykłady szczególnie mocno przemawiają na rzecz tej tezy. Po pierwsze, zgłębiając w czasach poststalinowskich problematykę odpowiedzialności państwa za działania jego urzędników, Profesor Kosik nie tylko dał wskazówki ówczesnemu orzecznictwu sądowemu, ale też stworzył trwały fundament pod prace naukowe podjęte z wielką intensywnością po odzyskaniu przez Polskę niepodległości, a zwłaszcza po wejściu w życie Konstytucji RP z 1997 r. Po drugie, już w latach siedemdziesiątych ubiegłego wieku, gdy nie każdemu jeszcze słowo „komputer” z czymkolwiek się kojarzyło i mało komu śniło się ustawodawstwo chroniące dane osobowe, Jan Kosik dostrzegł zagrożenia, jakie funkcjonowanie systemów informatycznych może stwarzać dla prywatności człowieka i innych jego dóbr osobistych i poświęcił tym zagadnieniom wiele pionierskich opracowań¹⁶. Problematyka wpływu rewolucji informacyjnej na losy jednostki była przedmiotem obszernej monografii zatytułowanej *Technika komputerowa w ewidencji ludności a ochrona cywilnoprawna człowieka*, a przygotowanej przez Profesora w drugiej połowie lat siedemdziesiątych. W pracy tej Autor rozpoznał – trafnie, jak dziś możemy stwierdzić – zagrożenia dla sfery życia osobistego człowieka, jakie wiążą się z zastosowaniem komputerów do gromadzenia i przetwarzania infor-

¹⁶ *Ochrona jednostki w prawie szwedzkim przed zastosowaniami komputera*, PiP 1975, nr 6; *Z problematyki ochrony jednostki przed zastosowaniami komputera*, [w:] *Prawne problemy systemów informatycznych – Materiały*, t. I, Wrocław 1976; *Charakterystyka ochrony cywilnoprawnej przed możliwymi skutkami działania PESEL*, [w:] *Ochrona i odpowiedzialność prawna w ramach rządowego systemu informatycznego PESEL*, Wrocław 1976; *Z zagadnień ochrony informacji o studentach w prawie amerykańskim*, [w:] *Prawo i informatyka. Materiały*, Warszawa 1978; *Komputer i prawa dziecka*, [w:] *Ochrona praw dziecka*, AUW No 582, Prawo CII, Wrocław 1981; *Komputerowe banki informacji i ochrona praw człowieka*, *Annales Silesiae*, Nr XI, Wrocław 1981.

macji o ludziach. Zagadnienie to przedstawił jako jedno z pól konfliktu pomiędzy interesem ogółu (reprezentowanym przez organizację państwową) a dobrem jednostki. Szczególną uwagę poświęcił projektowanemu wówczas Powszechnemu Elektronicznemu Systemowi Ewidencji Ludności (PESEL), wskazując niedostatki ochrony dóbr osobistych, zagrożonych działaniem tego systemu. Praca ta nigdy się nie ukazała, oficjalnie ze względu na konieczność zachowania tajemnicy państwowej. Wydaje się jednak, że samo przyjęte milcząco przez Autora założenie, że w państwie socjalistycznym scentralizowany system komputerowy może być wykorzystany przeciwko obywatelowi, eliminowało Jego dzieło z powszechnego obiegu. Szans na druk nie zwiększyły też pewnie wzmianki takie jak ta, że komputer może być „narzędziem wspomagającym tępego biurokratę, groźnego kacyka” (choć był to tylko cytat). Dlatego też podstawą uzyskania przez Autora profesury zwyczajnej był maszynopis tej pracy, a jej żywot publiczny zakończył się zanim jeszcze się zaczął – na etapie tzw. szczotek, których kilkanaście odbitek krążyło we wrocławskim środowisku naukowym¹⁷.

Interesującą lekturą są oceny dorobku naukowego Jana Kosika, sporządzone w 1968 roku, w toku postępowania o nadanie mu stopnia profesora nadzwyczajnego¹⁸. Wiele z nich wartych jest zacytowania, ograniczę się jednak do fragmentu jednej, autorstwa prof. Jana Gwiazdomorskiego: „Przy ocenie działalności pracownika nauki nie powinno się m.zd. ograniczać tylko do omówienia opublikowanych przez danego pracownika rozpraw i prac. Za tą produkcją naukową, za tą ilością zadrukowanych kartek i stron trzeba dojrzeć człowieka, bo od cech jego osobowości zależy, czego można na przyszłość oczekiwać od danego pracownika nauki, jak będzie wyglądać jego dalsza działalność naukowa. Podkreślam zawsze, że do tego, aby być prawdziwym naukowcem, nie wystarczy dysponować pewnym zasobem sprawności umysłowej. Do zasadniczych kwalifikacji naukowca zaliczam nadto prawość, uczciwość i charakter, odwagę głoszenia i obrony swoich poglądów, pracowitość, sumienność, dokładność, dążność do pogłębienia każdego zagadnienia, unikanie pływaczności i łatwizny. Uważam, że doc. Kosik spełnia w zupełności wymienione przeze mnie dopiero co cechy prawdziwego naukowca. Jest człowiekiem zacnym i prawym, zasługującym w pełni na zaufanie, człowiekiem w całym i najlepszym znaczeniu tego słowa solidnym”. W opinii tych, któ-

¹⁷ J. Kosik, *Technika komputerowa w ewidencji ludności a ochrona cywilnoprawna człowieka*, AUW No 399, Prawo LXX, Wrocław 1978. Jeden z tych egzemplarzy dostępny jest w Bibliotece Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego.

¹⁸ Lista autorów tych ocen (a ówczesne przepisy wymagały znacznej ich liczby) wygląda dziś jak spis haseł w encyklopedii polskiego prawa cywilnego: Stefan Buczkowski, Witold Czachórski, Józef Fiema, Józef Górski, Stefan Grzybowski, Jan Gwiazdomorski, Aleksander Kunicki, Witalis Ludwiczak, Alfred Ohanowicz, Józef Piątowski, Kazimierz Przybyłowski, Zbigniew Radwański, Mieczysław Sośniak, Andrzej Stelmachowski, Adam Szpunar, Bronisław Walaszek, Witold Warkało, Jan Wasilkowski, Jerzy Wiszniewski.

rzy byli uczniami i współpracownikami Profesora Jana Kosika, słowa te najlepiej opisują Jego osobę.

Tom, który oddajemy do rąk Czytelnika, zawiera artykuły i studia napisane przez pracowników i doktorantów Zakładu Prawa Cywilnego i Prawa Międzynarodowego Prywatnego oraz Zakładu Prawa Gospodarczego i Handlowego Uniwersytetu Wrocławskiego, a także przez osoby w różny sposób współpracujące z tymi jednostkami. Prace te poświęcone są różnym zagadnieniom prawa cywilnego, a łączy je to, że traktujemy je jako formę hołdu oddanego Profesorowi Kosikowi.

Piotr Machnikowski